CURS 5

Nedeterminism. Backtracking

Cuprins

- % depanare cod Prolog
- % trace.
- % notrace.

1. Exemple predicate nedeterministe (continuare)

EXEMPLU 3.1 Să se scrie un predicat nedeterminist care generează combinări cu k elemente dintr-o mulțime nevidă reprezintată sub forma unei liste.

```
? comb([1, 2, 3], 2, C). /*model de flux (i, i, o) - nedeterminist*/
C = [2, 3];
C = [1, 2];
C = [1, 3].
```

Observație: Pentru determinarea combinărilor unei liste [E|L] (care are capul E și coada L) luate câte **K**, sunt următoarele cazuri posibile:

- i. dacă **K**=1, atunci o combinare este chiar [E]
- ii. determină o combinare cu K elemente a listei L;
- iii. plasează elementul E pe prima poziție în combinările cu **K**-1 elemente ale listei L (dacă **K**>1).

Modelul recursiv pentru generare este:

$$\begin{array}{lll} comb(l_1 \ l_2 \ ... \ l_n, k) = & & \\ 1. & (l_1) & & daca \ k = 1 \\ 2. & comb(l_2 \ ... \ l_n, k) & \\ 3. & l_1 \ \oplus & comb(l_2 \ ... \ l_n, k - 1) & daca \ k > 1 \end{array}$$

Vom folosi predicatul nedeterminist **comb** care va genera toate combinările. Dacă se dorește colectarea combinărilor într-o listă, se va putea folosi predicatul **findall**.

Programul SWI-Prolog este următorul:

EXEMPLU 3.2 Să se scrie un predicat nedeterminist care inserează un element, pe toate pozițiile, într-o listă.

```
? insereaza(1, [2, 3], L). /*model de flux (i, i, o) - nedeterminist*/ L = [1, 2, 3]; L = [2, 1, 3]; L = [2, 3, 1].
```

Model recursiv

```
insereaza(e, l_1 l_2 \dots l_n) =

1. e \oplus l_1, l_2 \dots l_n

2. l_1 \oplus insereaza(e, l_2 \dots l_n)

% insereaza(E: element, L:List, LRez:list)
% (i, i, o) - nedeterminist
insereaza(E, L, [E|L]).
insereaza(E, [H|T], [H|Rez]) :-
insereaza(E, T, Rez).
```

Observăm că, pe lângă modelul de flux (i, i, o) descris anterior, predicatul **insereaza** funcționează cu mai multe modele de flux (în unele modele de flux preducatul fiind determinist, în altele nedeterminist).

```
• insereaza(E, L, [1, 2, 3]), cu modelul de flux (o, o, i) și soluțiile E=1, L=[2,3] E=2, L=[1,3]
```

```
E=3, L=[1, 2]
```

- insereaza(1, L, [1, 2, 3]), cu modelul de flux (i, o, i) și soluția L = [2, 3]
- insereaza(E, [1, 3], [1, 2, 3]), cu modelul de flux (o, i, i) și soluția E=2

EXEMPLU 3.3 Să se scrie un predicat nedeterminist care șterge un element, pe rând, de pe toate pozitiile pe care acesta apare într-o listă.

Observăm că predicatul **elimin** funcționează cu mai multe modele de flux. Astfel, următoarele întrebări sunt valide:

• elimin(E, L, [1, 2, 3]), cu modelul de flux (o, o, i) și soluțiile E=1, L=[2, 3] E=2, L=[1, 3] E=3, L=[1, 2]

• elimin(1, [2, 3], L), cu modelul de flux (i, i, o) și soluțiile L = [1, 2, 3]

L = [2, 1, 3]L = [2, 3, 1]

• elimin(E, [1, 3], [1, 2, 3]), cu modelul de flux (o, i, i) și soluția E = 2

EXEMPLU 3.4 Să se scrie un predicat nedeterminist care generează permutările unei liste.

```
? perm([1, 2, 3], P). /*model de flux (i, o,) - nedeterminist*/
P = [1, 2, 3];
P = [1, 3, 2];
P = [2, 1, 3];
P = [2, 3, 1];
P = [3, 1, 2];
P = [3, 2, 1]
```

Cum obținem permutările listei [1, 2, 3] dacă știm să generăm permutările sublistei [2, 3] (adică [2, 3] și [3, 2])?

Pentru determinarea permutărilor unei liste [E|L], care are capul E și coada L, vom proceda în felul următor:

- 1. determină o permutare L1 a listei L;
- 2. plasează elementul E pe toate pozițiile listei L1 și produce în acest fel lista X care va fi o permutare a listei inițiale [E|L].

Modelul recursiv este:

```
perm(l_1l_2...l_n) =
1.
                                daca l e vida
      insereaza(l_1, perm(l_2 ... l_n)) altfel
2.
% perm(L:list, LRez:list)
% (i, o) – nedeterminist
perm([], []).
perm([E|T], P) :-
       perm(T, L),
       insereaza(E, L, P). % (i, i, o)
% alternativa pentru clauza 2
perm(L, [H|T]) :-
       elimin(H, Z, L), % (o o, i)
       perm(Z, T).
% alternativa pentru clauza 2
perm(L, [H|T]) :-
       insereaza(H, Z, L), % (o o, i)
       perm(Z, T).
% alternativa pentru clauza 2
perm([E|T], P) :-
       perm(T, L),
       elimin(E, L, P), % (i, i, o)
```

<u>**TEMĂ**</u> Să se scrie un predicat nedeterminist care generează aranjamente cu k elemente dintr-o mulțime nevidă reprezintată sub forma unei liste.

```
? aranj([1, 2, 3], 2, A). /*model de flux (i, i, o) - nedeterminist*/
A = [2, 3];
A = [3, 2];
A = [1, 2];
A = [2, 1];
```

```
A = [1, 3];

A = [3, 1];
```

2. Backtracking

Metoda *backtracking* (căutare cu revenire)

- aplicabilă, în general, unor probleme ce au mai multe soluții.
- permite generarea tuturor soluțiilor unei probleme.
- căutare în adâncime limitată (depth limited search) în spațiul soluțiilor problemei
- exponențială ca și timp de execuție
- metodă generală de rezolvare a problemelor din clasa *Constraint Satisfaction Problems*, (CSP)
- Prolog-ul este potrivit pentru rezolvarea problemelor din clasa CSP
  - o **structura de control** folosită de interpretorul Prolog se bazează pe backtracking

Formalizare

- soluția problemei este un vector/listă $(x_1x_2...x_n)$, $x_i \in D_i$
- vectorul soluție se generează incremental
- notăm cu *col* lista care colectează o soluție a problemei
- notăm cu **condiții-finale** functia care verifică dacă lista *col* e o soluție a problemei
- notăm cu condiții-continuare functia care verifică dacă lista col poate conduce la o soluție a problemei

Pentru determinarea unei soluții a problemei, sunt următoarele cazuri posibile:

- i. dacă *col* verifică **condiții-finale**, atunci e o soluție a problemei;
- ii. (altfel) se completează col cu un element e (pe care îl vom numi **candidat**) astfel încât $col \cup e$ să verifice **conditii-continuare**

Observatie

- dacă generarea elementului *e* cu care se va complete colectoarea *col* la punctul ii. este nedeterministă, atunci se vor putea genera toate soluțiile problemei.
- de menționat faptul că sunt probleme în care nu se impun condiții-finale

Modelul recursiv general pentru generarea soluțiilor este:

```
solutie(col) =

1. col daca conditii − finale(col)

2. solutie(col∪e) daca conditii − continuare(col∪e), e fiind un posibil candidat
```

EXEMPLU 1.1 Să se scrie un predicat nedeterminist care generează combinări cu $k \neq 1$ elemente dintr-o mulțime nevidă ale cărei elemente sunt numere naturale nenule pozitive, astfel încât suma elementelor din combinare să fie o valoare S dată.

```
? combSuma([3, 2, 7, 5, 1, 6], 3, 9, C). /* model de flux (i, i, i, o) – nedeterminist */
C = [2, 1, 6]; /* k=3, S=9 */
C = [3, 5, 1]
```

!!! false la final?

```
? toateCombSuma([3, 2, 7, 5, 1, 6], 2, 9, LC). LC=[[2, 1, 6], [3, 5, 1]].
```

Pentru rezolvarea acestei probleme, vom da 3 variante de rezolvare, ultima dintre ele fiind bazată pe metoda backtracking descrisă anterior.

VARIANTA 1 Generăm soluțiile problemei direct recursiv

Pentru determinarea combinărilor unei liste [H|L] (care are capul H şi coada L) luate câte K, de sumă dată S sunt următoarele cazuri posibile:

- i. dacă **K**=1 și H este egal cu **S**, atunci o combinare este chiar [H]
- i. determină o combinare cu K elemente a listei L, având suma H;
- ii. plasează elementul H pe prima poziție în combinările cu **K**-1 elemente ale listei L, de sumă **S**-H (dacă **K**>1 și **S**-H>0).

Modelul recursiv pentru generare este:

```
\begin{array}{lll} combSuma(l_1 \ l_2 \ ... \ l_n, k, S) = & \\ 1. & (l_1) & daca \ k = 1 \ \text{$\it $j$} \ l_1 = S \\ 2. & comb(l_2 \ ... \ l_n, k, S) \\ 3. & l_1 \ \oplus \ comb(l_2 \ ... \ l_n, k - 1, S - l_1) \ \ daca \ k > 1 \ \text{$\it $j$} \ S - l_1 > 0 \\ \end{array}
```

Vom folosi predicatul nedeterminist **combSuma** care va genera toate combinările. Dacă se dorește colectarea combinărilor într-o listă, se va putea folosi predicatul **findall**.

Programul SWI-Prolog este următorul:

```
% combSuma(L: list, K:integer, S: integer, C:list) % (i, i, i, o) - nedeterminist combSuma([H|\_], 1, H, [H]). combSuma([\_|T], K, S, C):- combSuma([T], K, S, C). combSuma([H|T], K, S,[H|C]):- K>1, S1 is S-H, S1>0,
```

```
K1 is K-1,
combSuma(T, K1, S1, C).

% toateCombSuma (L: list, K:integer, S: integer, LC:list of lists)
% (i, i, i, o) - determinist
toateCombSuma(L, K, S, LC) :-
findall(C, combSuma(L, K, S, C), LC).
```

VARIANTA 2 Folosim un predicat neterminist

```
candidat(E:element, L:list) - model de flux (o,i)
```

care generează, pe rând, câte un element al unei liste. O soluție a acestui predicat va fi un element care poate fi adăugat în soluție.

```
? candidat(E, [1, 2,3]). 

E=1; 

E=2; 

E=3 

candidat(l_1l_2,...,l_n) = 
1. l_1 daca\ l\ e\ nevida
2. candidat(l_2\ ...\ l_n)
% candidat(E: element, L:list) 

% (o, i) - nedeterminist 

candidat(E,[E|_]). 

candidat(E,[-|T]):- 

candidat(E,T).
```

Predicatul de bază va genera un candidat E și va începe generarea soluției cu acest element.

```
% combSuma(L:list, K:integer, S:integer, C: list)
% (i, i, i, o) - nedeterminist
combSuma(L, K, S, C) :-
candidat(E, L),
E =< S,
combaux(L, K, S, C, 1, E, [E]).
```

Predicatul auxiliar nedeterminist comb_aux va genera câte o combinare de sumă dată.

```
combaux(l, k, s, lg, sum, col) =
```

1. col daca (sum = s si k = lg)

```
2.
combaux(l, k, s, lg + 1, sum + e, e \cup col) daca(sum \neq s sau k \neq lg) si(lg < k) si
                              (e = candidat(l_1, l_2, ..., l_n)) și (e < col_1) și (sum + e \le s)
% combaux(L:list, K:integer, S:integer, C: list, Lg:integer, Sum:integer, Col:list)
% (i, i, i, o, i, i, i) - nedeterminist
combaux(_, K, S, C, K, S, C) :- !.
combaux(L, K, S, C, Lg, Sum, [H|T]):-
   Lg<K.
   candidat(E, L),
   E<H.
   Sum1 is Sum+E,
   Sum1 = < S.
   Lg1 is Lg+1,
   combaux(L, K, S, C, Lg1, Sum1, [E|[H|T]]).
% alternativa la clauza II – refactorizare - un predicat auxiliar pentru verificarea conditiei
% conditie(L:list, K:integer, S:integer, Lg:integer, Sum:integer, H:integer, E:integer)
% (i, i, i, i, i, i, o) - nedeterminist
conditie(L, K, S, Lg, Sum, H, E):-
       Lg < K.
       candidat(E,L),
       E < H.
       Sum1 is Sum + E,
       Sum1 = < S.
combaux(L, K, S, C, Lg, Sum, [H|T]):-
       conditie(L, K, S, Lg, Sum, H, E),
       Lg1 is Lg+1.
       Sum1 is Sum + E,
       combaux(L, K, S, C, Lg1, Sum1, [E|[H|T]]).
```

<u>VARIANTA 3</u> Se generează combinările cu k elemente și apoi se verifică dacă suma unei combinări este S. Această soluție este varianta <u>brute force</u> (GTS – generate and test), având în vedere că se generează (în plus) combinări care e posibil să nu fie de sumă S.

```
% combSuma(L: list, K:integer, S: integer, C:list)
% (i, i, i, o) - nedeterminist
combSuma(L, K, S, C) :-
comb(L, K, C),
suma(C, S).
```

- predicatul **comb** pentru generarea unei combinări cu *k* elemente dintr-o listă.
- predicatul **suma** (L:list of numbers, S:integer), model de flux (i, i) care verifică dacă suma elementelor listei L este egală cu S.

NOTĂ Această variantă nu e acceptată la examen.

EXEMPLU 1.2 Se dă o listă cu elemente numere întregi distincte. Să se genereze toate submulțimile având cel puțin 2 elemente, cu elemente în ordine strict crescătoare.

```
? submCresc([2, 1, 3], S). /* model de flux (i, o) – nedeterminist */
S = [1, 3];
S = [2, 3];
S = [1, 2];
S = [1, 2, 3];
```

EXEMPLU 1.3 Dându-se o mulțime reprezentată sub formă de listă, se cere să se genereze submultimi de sumă pară formate doar din numere impare.

```
? submSP([1, 2, 3, 4, 5], S). /* model de flux (i, o) – nedeterminist */
S = [1, 3];
S = [1, 5];
S = [3, 5];
```

EXEMPLU 1.4 Dându-se două valori naturale n (n > 2) și v (v nenul), se cere un predicat Prolog care determină permutările elementelor 1, 2...., n cu proprietatea că orice două elemente consecutive au diferența în valoare absolută mai mare sau egală cu v.

```
? permutari(4, 2, P) (n = 4, v = 2)

P = [2, 4, 1, 3];

P = [3, 1, 4, 2];

.....
```

```
? candidat(4, 1).
I=4;
I=3;
I=2;
I=1
```

Modele recursive:

```
candidat(n) =
1. n
2. candidat(n-1) daca n > 1
```

Se vor folosi următoarele predicate

- predicatul nedeterminist **candidat**(N, I) (**i**, **o**) generează un candidat la soluție (o valoare între 1 și N);
- predicatul nedeterminist **permutari_aux**(N, V, LRezultat, Lungime, LColectoare) (**i, i, o, i, i**) colectează elementele unei permutări în **LColectoare** de lungime **Lungime**. Colectarea se

va opri atunci când numărul de elemente colectate (**Lungime**) este N. În acest caz, **LColectoare** va conține o permutare soluție, iar **LRezultat** va fi legată de **LColectoare**.

- predicatul nedeterminist **permutari**(N, V, L) (**i, i, o**) generează o permutare soluție;
- predicatul **apare**(E, L) care testează apartenența unui element la o listă (pentru a colecta în soluție doar elementele distincte).

Folosim un predicat neterminist **candidat**(N:intreg, I:intreg), model de flux (i,o), care generează, pe rând, elementele N, N-1,....1.

```
% candidat(N:integer, I:integer)
% (i,o) - nedeterminist
candidat(N, N).
candidat(N, I):-
       N>1.
       N1 is N-1,
       candidat(N1,I).
% permutari(N:integer, V:integer, L:list)
% (i,i,o) - nedeterminist
permutari(N, V, L):-
       candidat(N, I),
       permutari_aux(N, V, L, 1, [I]).
% permutari_aux(N:integer, V:integer, L:list, Lg:integer, Col:list)
% (i,i,o,i,i) - nedeterminist
permutari_aux (N, _, Col, N, Col) :- !.
permutari_aux(N, V, L, Lg, [H|T]):-
       candidat(N, I),
       abs(H-I)>=V,
       \vdash apare(I, [H|T]), % (i,i)
       Lg1 is Lg+1,
       permutari_aux(N, V, L, Lg1, [I|[H|T]]).
```

EXEMPLU 1.5 Se dă o mulțime de numere naturale nenule reprezentată sub forma unei liste. Să se determine toate posibilitățile de a scrie un număr N dat sub forma unei sume a elementelor din listă.

```
% list=integer*
% candidat(list, integer) (i, o) - nedeterminist
% un element posibil a fi adaugat in lista solutie
candidat([E|_],E).
candidat([_|T],E):-candidat(T,E).
% solutie(list,integer,list) (i,i,o) nedeterminist
% solutie_aux(list,integer,list,list,integer) (i,i,o,i,i) nedeterminist
% al patrulea argument colecteaza solutia, al cincilea argument
```

% reprezinta suma elementelor din colectoare

```
\begin{split} & solutie(L,\,N,\,Rez):-\\ & candidat(L,\,E),\\ & E=<\,N,\\ & solutie\_aux(L,\,N,\,Rez,\,[E],\,E). \end{split} solutie\_aux(\_,\,N,\,Rez,\,Rez,\,N):-!.\\ & solutie\_aux(L,\,N,\,Rez,\,[H\,|\,Col],\,S):-\\ & candidat(L,\,E),\\ & E<\,H,\\ & S1\ is\ S+E,\\ & S1=<\,N,\\ & solutie\_aux(L,\,N,\,Rez,\,[E\,|\,[H\,|\,Col]],\,S1). \end{split}
```

EXEMPLU 1.6 PROBLEMA CELOR 3 CASE.

- 1. Englezul locuiește în prima casă din stânga.
- 2. În casa imediat din dreapta celei în care se află lupul se fumează Lucky Strike.
- 3. Spaniolul fumează Kent.
- 4. Rusul are cal.

Cine fumează LM? Al cui este câinele?

Se observă că problema are două soluții:

I.	englez	câine	LM
	spaniol	lup	Kent
	rus	cal	LS
II.	englez	lup	LM
	rus	cal	LS
	spaniol	câine	Kent

Este o problemă de satisfacere a limitărilor (constraint satisfaction).

Codificăm datele problemei și observăm că o soluție e formată din triplete de forma (N, A, T) unde:

```
N aparține mulțimii [eng, spa, rus]
A aparține mulțimii [caine, lup, cal]
T aparține mulțimii [lm, ls, ken]
```

Vom folosi următoarele predicate:

- predicatul nedeterminist **rezolva**(N, A, T) (**0**, **0**, **0**) care generează o soluție a problemei
- predicatul nedeterminist **candidati**(N, A, T) (**0**, **0**, **0**) care generează toți candidații la soluție
- predicatul determinist **restricții**(N, A, T) (**i, i, i**) care verifică dacă un candidat la soluție satisface restricțiile impuse de problemă
- predicatul nedeterminist **perm**(L, L1) (**i**, **o**) care generează permutările listei L

```
SWI-Prolog -- d:/Gabi/gabi/FACULTAT/2014-2015/PLF/DOC/Exemple_SWI/exemple.pl
  File Edit Settings Run Debug Help
  % library(win_menu) compiled into win_menu 0.00 sec, 29 clauses
% c:/users/istvan/appdata/roaming/swi-prolog/pl.ini compiled 0.00 sec, 1 clauses
% d:/Gabi/gabi/FACULTAT/2014-2015/PLF/DOC/Exemple_SWI/exemple.pl compiled 0.00 sec, 95 clauses
Welcome to SWI-Prolog (Multi-threaded, 32 bits, Version 6.2.0)
Copyright (c) 1990-2012 University of Amsterdam, VU Amsterdam
SWI-Prolog comes with ABSOLUTELY NO WARRANTY. This is free software,
and you are welcome to redistribute it under certain conditions.
Please visit http://www.swi-prolog.org for details.
  For help, use ?- help(Topic). or ?- apropos(Word)
         rezolva(N,A,T)
     = [eng, spa, rus],
= [caine, lup, cal],
= [lm, kent, ls];
= [eng, rus, spa],
= [lup, cal, caine],
= [lm, ls, kent];
  2 ?-
% rezolva - (0,0,0)
% candidati - (0,0,0)
% restrictii - (i,i,i)
rezolva(N, A, T):-
                        candidati(N, A, T),
                        restrictii(N, A, T).
candidati(N, A, T):-
                        perm([eng, spa, rus], N),
                        perm([caine, lup, cal], A),
                        perm([lm, kent, ls],T).
restrictii(N, A, T):-
                        aux(N, A, T, eng ,_ , _, 1),
                        aux(N, A, T, _, lup, _, Nr),
                        dreapta(Nr, M),
                        aux(N, A, T, _, _, ls, M),
                        aux(N, A, T, spa, _, kent, _),
                        aux(N, A, T, rus, cal, _, _).
% dreapta - (i,o)
dreapta(I,J) := J is I+1.
% aux (i,i,i,o,o,o,o)
aux([N1,_,], [A1,_,], [T1,_,], N1, A1, T1, 1).
aux([_, N2, _], [_, A2, _], [_, T2,_], N2, A2, T2, 2).
aux([_, _, N3], [_, _, A3], [_, _, T3], N3, A3, T3, 3).
% insereaza (i,io)
insereaza(E, L, [E|L]).
insereaza(E, [H|L], [H|T]):- insereaza(E,L,T).
% perm (i,o)
perm([], []).
```

perm([H|T], L):-perm(T, P),insereaza(H, P, L).

PROBLEMA CELOR 5 CASE.

5 people live in the five houses in a street. Each has a different profession, animal, favorite drink, and each house is a different color.

- 1. The Englishman lives in the red house
- 2. The Spaniard owns a dog
- 3. The Norwegian lives in the first house on the left
- 4. The Japanese is a painter
- 5. The green house is on the right of the white one
- 6. The Italian drinks tea
- 7. The fox is in a house next to the doctor
- 8. Milk is drunk in the middle house
- 9. The horse is in a house next to the diplomat
- 10. The violinist drinks fruit juice
- 11. The Norwegians house is next to the blue one
- 12. The sculptor breeds snails
- 13. The owner of the green house drinks coffee
- 14. The diplomat lives in the yellow house

Who owns the zebra? Who drinks water?

EXEMPLU 1.7 Să se dispună N dame pe o tablă de şah NxN, încât să nu se atace reciproc.

```
% (integer, list*) – (i, o) nedeterm.
dama(N, Rez):-
               candidat(E, N),
               dama_aux(N, Rez, [[N, E]], N),
               tipar(N, Rez).
% (integer,integer) – (o, i) nedeterm.
candidat(N, N).
candidat(E, I):-
               I>1,
               I1 is I-1,
               candidat(E, I1).
% (integer, list*, list*, integer) – (i,o, i, i) nedeterm.
dama_aux(_, Rez, Rez, 1) :- !.
dama_aux(N, Rez, C, Lin):-
       candidat(Col1, N),
        Lin1 is Lin-1,
        valid(Lin1, Col1, C),
       dama_aux(N, Rez, [[Lin1, Col1] | C], Lin1).
% (integer,integer,list*) – (i,i,i) determ.
valid(_, _, []).
valid(Lin, Col, [[Lin1,Col1] | T]):-
       Col = Col1,
        DLin is Col-Col1,
        DCol is Lin-Lin1,
        abs(DLin) = = abs(DCol),
        valid(Lin, Col, T).
% (integer, list*) – (i,i) determ.
tipar(_, []) :- nl.
tipar(N, [[_, Col] | T]) :-
        tipLinie(N, Col),
        tipar(N, T).
% (integer, char) - (i,o) determ.
caracter(1, '*') :- !.
caracter(_, '-').
% (integer, list*) – (i,i) determ.
tipLinie(0, _) :- nl, !.
tipLinie(N, Col):-
               caracter(Col, C),
                write(C),
                N1 is N-1,
                Col1 is Col-1,
                tipLinie(N1, Col1).
```